

Protokoll fört vid enskild föredragning

Utbildnings- och kulturavdelningen
Utbildningsbyrån, U2

Beslutande
Vicepresident
Annika Hambrudd

Föredragande
Specialsakkunnig
Bodil Regårdh

Justerat
Omedelbart

Nr 3

Lagstiftningspromemoria om lag om utbildning som
förbereder för examensutbildning

ÅLR 2025/1031

13 U2 (utdrag)

Beslut

Lagstiftningspromemoria, **bilaga 1, U225E03**, överförs härmed till lagberedningen för
fortsatt beredning.

Lagstiftningspromemoria om lag om utbildning som förbereder för examensutbildning

Utbildnings- och kulturavdelningen

Dnr: 2025/1031

Datum: 25.2.2025

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Innehållsförteckning

1.	Inledning	2
2.	Bakgrund och nuläge	2
2.1	Bakgrund	2
2.2	Nuläge	3
3.	Omvärldsanalys	5
3.1	Förberedande utbildning i riket	5
3.1.1	Grundskola, gymnasium och yrkesutbildning	5
3.1.2	Fri bildning/folkhögskola	6
3.2	Förberedande utbildning i Sverige	7
3.2.1	Gymnasium och yrkesutbildning	7
4.	Betydelse av utbildning i övergångsskedet	7
5.	De huvudsakliga konsekvenserna	8
5.1	Ekonomiska konsekvenser	8
5.2	Konsekvenser för miljö, jämställdhet, jämlikhet och barn	8
5.3	Konsekvenser för sysselsättning och arbetslivet	9
6.	Lagförslaget	9
6.1	Detaljmotiveringar	9
6.2	Lagtext	18

1. Inledning

I denna lagstiftningspromemoria föreslås att det stiftas en lag om utbildning som förbereder för examensutbildning samt att landskapslag om gymnasieutbildning, lagen om Ålands folkhögskola, lagen om studiestöd, lag om en referensram för examina och övriga samlade konsekvenser behöver ändras i anslutning till den nya lagen.

Promemorian hänför sig till regeringsprogrammets skrivningar om att det i utbildningskedjan saknas förberedande undervisning. Syftet med förberedande undervisning är dels att bättre förbereda ungdomar i gymnasieåldern med annat modersmål än svenska, dels att ge stöd och färdigheter till ungdomar som gått ut grundskolan och som behöver ytterligare stöd och handledning för att genomföra en examen eller delexamen på gymnasienivå. I regeringsprogrammet lyfts också behovet av att kartlägga och följa upp de ungdomar som står utanför skola och arbetsliv på grund av till exempel problematisk skolfrånvaro i grundskolan eller avbrott i studierna på gymnasialstadiet. Målet är att den som slutfört grundskolan ska avlägga examen på gymnasienivå. Avlagd examen på gymnasienivå främjar den enskilda personens sysselsättning och delaktighet i samhället och underlättar för nya åläringars integration. Syftet med den nya utbildningen är att ge färdigheter att söka till examensinriktad utbildning och avlägga examen.

Promemorian utgår från rikets förarbeten till läropliktslag och lagar som har samband med dem¹.

Lagen om utbildning som förbereder för examensutbildning föreslås träda i kraft under våren 2026 och den förberedande utbildningen ordnas från och med 1 augusti 2026.

2. Bakgrund och nuläge

2.1 Bakgrund

Behovet av en utbildning som stöder elever i övergångsskedet från grundskolan till gymnasiet har diskuterats under en lång tid och behovet har succesivt ökat i takt med ökad inflyttning. I landskapsregeringens utbildningspolitiska program *Kompetens 2025* som antogs 2015 betonas bland annat goda språkkunskaper som en viktig aspekt för livslångt lärande och för att stöda inflyttades möjligheter att verka i samhället som fullvärdiga medborgare. En integrationsinsats som lyfts i programmet är att utreda möjligheterna att erbjuda förberedande utbildning för invandrare och flyktingar inför fortsatta studier. Även i landskapsregeringens integrationsprogram för 2020 – 2023 och i det nuvarande som gäller för tiden 2024–2027 (31.5.2024, Dnr ÅLR 2024/2867) lyfts behovet av förbättrade möjligheter för individer att studera vidare i en yrkesutbildning eller en allmänbildande utbildning.

Under 2021 tillsatte Ålands landskapsregering en politisk arbetsgrupp med uppdrag att se över revideringsbehovet i nu gällande landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning (Nr 141 U2, 25.5.2021 ÅLR 2020/9580). I uppdraget ingick att granska behovet av lagstiftningsåtgärder inom utbildning på gymnasienivå för målgrupperna unga och vuxna utgående från inlämnad tjänstemannarapport *Lag om gymnasieutbildning – behov av uppdatering* från den 26.11.2020 (ÅLR 2020/9580) inklusive bilaga samt förändringar inom utbildning på gymnasienivå i omkringliggande regioner. Till uppdraget hörde även att granska behovet av regleringar gällande övergången från grundskola till gymnasieutbildning, samt

¹ https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Sidor/RP_173+2020.aspx

lagstiftningsmässiga behov gällande studerandes välmående och trivsel samt avhopp. Arbetsgruppen lyfte i sin slutrapport behovet av reformer som underlättar för unga och unga vuxna att genomgå utbildning för att åtminstone avlägga gymnasieexamen. Arbetsgruppen konstaterade att det behöver lagstiftas om en ny utbildningsform som förbereder unga och unga vuxna att erhålla en examen inom allmänbildande utbildning eller inom yrkesutbildning. Arbetsgruppen konstaterade att de personer som främst är i behov av en förberedande utbildning är personer med annat modersmål än svenska och som behöver utveckla och fördjupa sina språkkunskaper och därigenom få bättre förutsättningar att klara en gymnasieutbildning som leder till examen. Det är dels unga i åldern 15–18 år som har vistats för kort tid i svenskspråkig miljö och som har färre år i svenskspråkig grundskola, dels vuxna som genomgått alla kurser i SFI (svenska för inflyttade), men som saknar en gymnasieutbildning och som inte kan tillräckligt med svenska för att klara av utbildning på gymnasienivå. Arbetsgruppen ansåg att en förberedande utbildning kan ses som en integrationsåtgärd. Arbetsgruppen framförde i sin rapport att i en utbildning som förbereder för examensutbildning har flera syften. Den ska ge möjlighet till individen att stärka sina kunskaper i svenska och ge möjlighet att höja vitsorden i avgångsbetyget från grundskolan. Utbildningen ska också ge möjlighet för individen att under studietiden prova på och även få möjlighet att genomföra studier som hör till gymnasiets lärokurs samt att delta i och även avlägga delar av yrkesutbildningen. Arbetsgruppen framförde i sin slutrapport att det mest ändamåls-enliga är att reglera den förberedande utbildningen i en egen lag motsvarande den i riket.

Under 2023 pågick projektet *Gymnasieutbildning för alla unga* (31.1.2024, Dnr 2022/6125). Projektet handlade i huvudsak om att granska lagstiftningsbehov och tydliggöra samt utveckla strukturer och rutiner för olika myndigheter. Avsikten med projektet var att stärka kontinuiteten i utbildningsvägen från grundskolan genom utbildning på gymnasienivå. Det övergripande målet i projektet var att höja den allmänna utbildningsnivån genom att fler uppnår en gymnasieexamen som ger en grund för en yrkeskarriär, och fortsatt kompetensutveckling i arbetslivet eller genom fortsatta studier. Ett av förslagen i projektets slutrapport är att starta en gymnasieförberedande utbildning som förbereder unga att studera vidare på en utbildning vid Ålands gymnasium. Projektet föreslog att utbildningen kan vara ett samarbete mellan Ålands lyceum, Ålands yrkesgymnasium, Ålands folkhögskola samt Ungdoms- huset Boost.

Under 2023 fanns det ytterligare en arbetsgrupp med uppdraget att utreda hur Ålands folkhögskolas verksamhet kunde utvecklas inom Ålands gymnasiums organisation (31.1.2024, Dnr 2023/3095). I upp- draget ingick att utreda behov av lagstiftningsmässiga förändringar föranledda av det. Arbetsgruppen konstaterade i sin slutrapport att det länge har efterlysts en förberedande utbildning för gymnasiestu- dier. Man konstaterade vidare att en förberedande utbildning behövs dels för personer som inte har svenska som modersmål, till exempel nyanlända ungdomar i gymnasieåldern, dels för personer som behöver ytterligare stöd och handledning för att genomföra en examen eller delexamen.

2.2 Nuläge

Enlig LL om barnomsorg och grundskola ska kommunerna ordna språkstöd i form av förberedande undervisning för nyanlända elever i läropliktsåldern som inte har tillräckliga kunskaper i svenska. En nyanländ elev har rätt att få förberedande undervisning i grundskolan under minst två (ca 25 vecko- timmar) och högst under fyra terminer. På grund av Ukrainakriget har antalet barn och ungdomar med annat modersmål än svenska ökat de senaste åren i grundskolan, se tabell 1. Enligt ÅSUB:s statistik fanns det totalt 444 elever under 2024 varav 60 är från Ukraina.

Tabell 1. Antal elever i grundskolan efter modersmål och år (Åsub)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totalt	2812	2855	2854	2848	2849	2887	2942	2994	3010	3075	3121	3126	3101
Svenska	2644	2662	2637	2616	2597	2599	2635	2661	2658	2709	2681	2676	2657
Lettiska	21	23	26	31	31	35	35	37	51	54	64	67	70
Rumänska	17	24	28	33	39	39	43	43	58	67	60	57	53
Ukrainska	1	0	0	0	0	1	1	3	3	5	53	52	60
Finska	30	26	37	37	41	52	46	55	51	50	46	51	55
Ryska	17	21	20	19	20	22	24	25	26	26	42	44	41
Arabiska	3	0	1	2	10	14	24	29	26	23	25	21	21
Estniska	15	19	23	21	20	23	26	23	20	21	23	25	21
Engelska	2	5	8	7	9	9	16	21	22	23	21	19	17
Tyska	3	4	4	5	5	8	9	11	11	12	13	11	11
Albanska	5	5	7	9	10	9	12	9	13	14	11	14	11
Polska	0	1	1	1	1	4	7	7	7	10	10	11	11
Tagalog, Pilipino	8	7	4	6	6	11	10	10	9	8	8	12	8
Thai	13	15	14	15	16	14	14	12	10	7	8	6	6
Kurdiska	11	11	10	6	7	6	4	8	3	4	5	6	5
Övriga språk	22	32	34	40	37	41	36	40	42	42	51	54	54
Totalt annat modersmål än svenska	168	193	217	232	252	288	307	333	352	366	440	450	444

Det har visat sig att det är många av de ukrainska eleverna som läser grundskolans lärokurs i sitt hemland på distans, men som dagtid deltar i den förberedande undervisningen i den åländska grundskolan. För de ungdomar som redan har ett avgångsbetyg från grundskolan från sitt hemland när de kommer till Åland har alternativet varit att delta i svenska undervisningen som erbjuds vid medborgarinstitutet. Enligt statistik från Ålands förläggning fanns det i augusti 2024 ett 50-tal ungdomar i åldern 15–22 år (födda 2002–2009). Av dessa är nästan hälften födda 2007 – 2009, dvs. 15 – 17 år. Enligt de åländska antagningskriterierna till gymnasieutbildningen ska sökande med utomnordiskt betyg ansöka om studieplats enligt provning. Det innebär att sökande blir testad i svenska, engelska och matematik. Vid senaste antagning 2024 hade flertalet av sökande med ukrainska betyg svaga kunskaper i svenska och även engelska. Därför inledde Medborgarinstitutet på försök en svenska kurs för inflyttade ungdomar i åldern 15–22 år inom ramen för befintligt avtal. Kursen som pågår under läsåret 2024–2025 har som mål att förbereda för fortsatta studier i en gymnasieutbildning och innehåller förutom svenska även engelska, kultur och samhällskunskap samt idrott och hälsa. Kursen har 12 deltagare i åldern 18 – 23 år och pågår till april 2025.

Inom fria bildningen vid Ålands folkhögskola har det sedan 2012 funnits en ettårig studieförberedande utbildning, den så kallade NYA-linjen (NYA= Nytänkande, Yrkesförberedande, Annorlunda) som riktar sig till elever från grundskolan. I undervisningsplanen för NYA linjen ingår 60 lektioner svenska och det finns möjlighet att höja vitsordet i svenska i avgångsbetyget från grundskolan. Det finns också möjlighet att höja vitsord i ämnena engelska, matematik, historia och samhällskunskap. Enligt bestämmelserna i landskapslagen om barnomsorg och grundskola är det möjligt att höja vitsord i ett enskilt läroämne antingen i grundskolan eller vid en annan skola på Åland som beviljats tillstånd att bedriva grundskoleutbildning för andra än läropliktiga. Ålands folkhögskola har beviljats tillstånd för tiden 1.8.2024 – 31.7.2028 (19.3.2024 ÅLR 2020/10 070). I tillståndet ingår rätten att bedriva undervisning som förbereder för höjning av ett godkänt avgångsbetyg i enskilt läroämne, samt utfärda ett höjt vitsord i enlighet med 53 § i del III i LBG. Under nuvarande läsåret 2024 – 2025 finns det 28 studerande på NYA linjen, varav 9 studerande har ett annat modersmål än svenska. För studerande med annat modersmål än svenska ordnas ytterligare 60 lektioner undervisning i svenska under läsåret.

Bestämmelser om utbildning för invandrare som passerat läroplikten och som saknar avgångsbetyg från grundskola eller motsvarande från sitt hemland finns i LL (2020:32) om barnomsorg- och grundskola.

Bestämmelser om integrationsutbildning finns i § 20 i LL om främjande av integration (2012:74). Det ordnas för invandrare som passerat läropliktsåldern och innehåller undervisning i svenska och vid behov läs- och skrivundervisning samt annan undervisning som främjar tillträde till arbetslivet och vidareutbildning samt färdigheter i samhällsliv, kultur, livskompetens och studievägledning.

Integrationsutbildning ordnas genom ett ramavtal mellan Ålands landskapsregering och Mariehamns stad/Medborgarinstitutet. Landskapsregeringen fastställer läroplan för integrationsutbildningen. Det språkliga målet i integrationsutbildningen är att invandraren ska få fungerande elementära språkfärdigheter i svenska. Enligt europeiska nivåskalan för språkkunskaper och språkutveckling är färdighetsnivå B1.1 en fungerande grundläggande språkfärdigheter där målet är att reda sig i vardagslivet. Enligt lagens 21 § genomförs integrationsutbildningen som sysselsättningsfrämjande utbildning enligt LL (2015:56) om sysselsättningsfrämjande utbildning. För tiden för integrationsutbildning kan en arbetslös arbetssökande betalas förhöjd arbetslöshetsförmån i enlighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa. För tiden för deltagande i integrationsutbildning betalas dessutom i 9 kap. i lagen om arbetskrafts- och företagsservice avsedd kostnadsersättning, som är avsedd att täcka utbildningskostnaderna.

3.Omvärldsanalys

3.1 Förberedande utbildning i riket

3.1.1 Grundskola, gymnasium och yrkesutbildning

I riket har det tidigare funnits bestämmelser om påbyggnadsundervisning (tionde klassen) i lagen om grundläggande utbildning (FFS 628/1998). Påbyggnadsundervisningen varade ett läsår och omfattade minst 1100 timmar. Fokus lades särskilt på att höja vitsorden från den grundläggande utbildningen och förbättra förutsättningarna för fortsatta studier. Utgångspunkten för undervisningen var de mål som fastställts i läroplanen för den grundläggande utbildningen och innehållet för respektive studerande preciserades i den individuella studieplanen enligt de studerandes behov av påbyggnadsundervisning.

I rikets gymnasielag (FFS 714/2018) har det tidigare funnits bestämmelser om utbildning för invandrare och personer med främmande språk som modersmål som förbereder för gymnasieutbildning (LUVA). Syftet med den förberedande utbildningen var att ge de studerande språkliga och andra behövliga färdigheter för övergången till gymnasieutbildning. Utbildningen som förberedde för gymnasieutbildning utgjorde en lärokurs vars målsatta tid var ett år och omfattningen var 50 studiepoäng.

I rikslagen om yrkesutbildning (FFS 531/2017) föreskrivs det om utbildning som handleder för arbete och självständigt liv (TELMA). TELMA- utbildningen är avsedd för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd och som saknar färdigheter att avlägga yrkesinriktad examen. Tidigare föreskrevs det också i lagen om utbildning som handleder för yrkesutbildning (VALMA) som till skillnad från de andra utbildningarna i övergångsskedet var uttryckligen inriktad på yrkesutbildning. VALMA – utbildningen var nära kopplad till arbetslivet, och den studerande hade möjlighet

att som en del av den handledande utbildningen avlägga en utbildningsdel eller mindre helheter inom examensutbildningen. Den handledande utbildningen omfattade 60 kompetenspoäng. Studerande inom den handledande utbildningen hade i princip samma rättigheter och skyldigheter som examensstuderande inom yrkesutbildningen, som till exempel rätt till studiehandledning och särskilt stöd.

I samband med instiftandet av läropliktslagen (1214/2020) som trädde i kraft den 1.8.2021 stiftades även en lag om utbildning som handleder för examensutbildning (1215/2020). Den nya utbildningen som handleder för examensutbildning infördes från hösten 2022 och förkortas till Hux. I Hux-utbildningen kombineras de tidigare utbildningarna i övergångsskedet; påbyggnadsundervisning inom den grundläggande utbildningen, utbildning som förbereder för gymnasieutbildning (LUVA) och utbildning som handleder för yrkesutbildning (VALMA). Hux-utbildningen är avsedd för personer som saknar examen på andra stadiet och som av olika orsaker har behov av handledande utbildning. Utbildningen riktar sig till både läropliktiga och vuxna som har behov av färdigheter och/eller handledning för att övergå till gymnasieutbildning eller yrkesutbildning. Ett allmänt mål för Hux-utbildningen är att den studerande ska uppnå sådana studiefärdigheter som behövs för att hen ska kunna söka till gymnasieutbildning eller yrkesutbildning och klara av studierna samt erhålla examen. Med studiefärdigheter avses till exempel kunskaper i undervisningsspråket, utveckling av ändamålsenliga studiemetoder och livskompetens. Under Hux-utbildningen kan den studerande även höja vitsord från grundskoleutbildningen om det är nödvändigt för att få en plats inom en viss utbildning. Därtill kan den studerande avlägga studier inom gymnasieutbildning eller yrkesutbildning. Utbildningen omfattar 38 veckor och den ska avläggas på högst ett år. Den studerande kan delta i utbildningen under en kortare tidsperiod än 38 veckor och övergå till examensutbildning när hen har uppnått de färdigheter som krävs för studier inom examensutbildning. Hux-utbildningen kan ordnas av anordnare av yrkesutbildning, gymnasieutbildning, grundläggande utbildning. Anordnartillstånd beviljas av undervisnings- och kulturministeriet. Anordnaren ska ha ett samarbetsnätverk, så att den studerande har möjlighet att höja vitsord från grundskolan och avlägga studier inom gymnasieutbildning och yrkesutbildning. Anordnaren ska även samarbeta med ungdomsarbetet, uppsökande ungdomsarbetet, arbetsverkstäder och social- och hälsovårdssektorn för att kunna svara på den studerandes mångsidiga behov under utbildningens gång. Hux-utbildningen är på nivå 3 i rikets referensram för examina och övriga samlade kompetenser.

3.1.2 Fri bildning/folkhögskola

I och med införandet av utvidgad läroplikt i riket har det utarbetats grunder för läroplan för utbildning inom det fria bildningsarbetet. Utbildningen inom den fria bildningen benämns folkhögskoleåret för läropliktiga och omfattar minst 34 veckor och kan pågå i högst ett år. Målet med utbildningen som riktar sig till läropliktiga är att främja den studerandes studier och ge den studerande färdigheter att fortsätta studera efter grundskolan. Utbildningen stärker den studerandes grundläggande färdigheter, studiefärdigheter och färdigheter i undervisningsspråket.

3.2 Förberedande utbildning i Sverige

3.2.1 Gymnasium och yrkesutbildning

I Sverige finns introduktionsprogram med fyra inriktningar:

- **Programinriktat val** som syftar till att elever ska få en utbildning som är inriktad mot ett visst nationellt gymnasieprogram (yrkesprogram eller högskoleförberedande program).
- **Yrkesintroduktion** som syftar till att ge elever som saknar godkända grundskolebetyg, en yrkesinriktad utbildning för att kunna söka till ett yrkesprogram eller få ett arbete.
- **Individuella alternativ** utformas för enskild elev och vänder sig till ungdomar som inte är behörig till ett yrkesprogram.
- **Språkin introduktion**, som är till för ungdomar som nyss kommit till Sverige. Utbildningen har fokus på det svenska språket och de ämnen som eleven behöver för att kunna gå vidare i gymnasieskolan.

4. Betydelse av utbildning i övergångsskedet

En del unga har svårt att välja lämplig utbildning när grundskolan tar slut eftersom de har många alternativ att välja på eller på grund av bristfälliga färdigheter i till exempel svenska. En utbildning i övergångsskedet mellan grundskolan och gymnasialstadiet ger unga möjlighet att stärka sina grundläggande färdigheter och få klarhet i sitt yrkesval. Målet med en utbildning i övergångsskedet är att främja och stödja de studerandes övergång till fortsatta studier och stärka den studerandes färdigheter för gymnasie- eller yrkesutbildning samt stödja den studerandes förutsättningar för livslångt lärande.

Den förberedande utbildningen efter grundskoleutbildningen bör innehålla delvis överlappande delområden som till exempel studieberedskap och studiefärdigheter, hantering av vardagen och delaktighet i samhället samt höjning av vitsorden i grundskolans avgångsbetyg och delvis särskilda delområden såsom yrkeskunnsande och gymnasiekurser. Den sökande kan ha svårt att bestämma vilken utbildning i övergångsskedet som bäst motsvarar hans eller hennes behov och de egna målen. Valet är svårt om framtidsplanerna fortfarande är oklara. Det är viktigt att utveckla den förberedande utbildningen efter grundskolan så att den utgör en klar utbildningshelhet i övergångsskedet för den studerande. Den studerande ska ha möjlighet att under utbildningen klarlägga sin egen studieväg och karriär och sitt intresse för gymnasie- eller yrkesutbildning. Under utbildningen borde den studerande få tillräcklig handledning och tillräckligt stöd och få information om olika vidareutbildningsmöjligheter. Utbildningen i övergångsskedet borde göra det möjligt att pröva på olika utbildningsområden och arbetslivet, vilket skulle bidra till att klarlägga valet av bransch.

Det språkliga målet med integrationsutbildningen (SFI) som ordnas genom ramavtalet mellan Ålands landskapsregering och Medborgarinstitutet är att invandraren ska få fungerande elementära språkfärdigheter i svenska (B1.1 – nivå) där målet är att klara sig i vardagslivet. Det har visat sig att genomgången integrationsutbildning inte alltid är tillräcklig för att man ska klara av en utbildning som leder till examen. Personer med invandrarbakgrund, även vuxna sådana, som behöver stärka sina språkkunskaper för att kunna genomföra en yrkesutbildning eller gymnasieutbildning ska kunna söka sig till utbildning som förbereder för examensutbildning.

Det är viktigt att den studerande får möjlighet att under utbildningen klarlägga sin egen studieväg och karriär samt sitt intresse för gymnasie- eller yrkesutbildning. Under utbildningen ska den studerande

få tillräcklig handledning och tillräckligt stöd samt information om olika vidareutbildningsmöjligheter. Utbildningen i övergångsskedet ska göra det möjligt att pröva på olika utbildningsområden och arbetslivet, vilket skulle bidra till att klarlägga valet av bransch.

5. De huvudsakliga konsekvenserna

5.1 Ekonomiska konsekvenser

Utbildningen som förbereder för examensutbildning motsvarar i rätt stor utsträckning den så kallade NYA - linjen (NYA= Nytänkande, Yrkesförberedande, Annorlunda år) som finns vid Ålands folkhögskola. Den omfattar 34 veckor och är avgiftsfri för den studerande och i senast fastställda dimensioneringsbeslut finns det 30 studieplatser. I Ålands folkhögskolas budget för 2025 beräknas kostnaden för NYA-linjen vara ca 17 300 euro/studerande (exkl. internhyra, inkl. internhyra är priset 24 000 euro/studieplats). Totalsumma för 30 studieplatser beräknas för 2025 till 519 000 euro exkl. internhyra och 720 000 euro inkl. Internhyra (pris per undervisningsvecka blir ca 21 176,50 euro). Om utbildningen förlängs till 38 veckor så höjs priset med ca 10,5 % och ger en totalsumma på ca 805 000 euro/år för 30 studieplatser.

Ålands folkhögskola saknar i nuläget tillgång till studiehandledare och speciallärare. Studiehandledning ges i dagsläget av en lärare och specialundervisning förekommer inte fastän det många gånger finns ett behov. För att uppfylla målen i utbildningen som förbereder för examensutbildning krävs en utökad handledning för varje studerande. Priset på en handledningstimme är ca 32 euro/h. Behovet av tilläggshandledning uppskattas till i medeltal 10 timmar per studerande.

Andelen elever i grundskolans högstadium som erhåller specialpedagogiskt stöd har ökat från 15 % 2021 till 26 % 2024 och andelen som erhåller mångprofessionellt stöd var 7 % 2021 och ökade till ca 8 % 2024. Enligt landskapsregeringens dimensioneringsbeslut har folkhögskolan 30 studieplatser på NYA -linjen varav 8 studieplatser är individuell kvot. Det innebär att ca 27 % av de studerande som kommer till folkhögskolan i dagsläget har erhållit antingen specialpedagogiskt stöd eller mångprofessionellt stöd i grundskolan. Det fortsatta behovet av stöd behöver utredas och bedömas under tiden den studerande deltar i den förberedande utbildningen. Behovet av speciallärarresurser inom den förberedande utbildningen uppskattas till ca 15 000–20 000 euro/år.

5.2 Konsekvenser för miljö, jämställdhet, jämlikhet och barn

Förslaget bedöms inte ha någon direkt verkan varken på miljön eller för jämställdhet mellan könen. När det gäller minderåriga barn riktar sig de största konsekvenserna till 16–17 åriga unga som avslutar grundskolan. Genom den nya lagen stärks förutsättningarna i synnerhet för de elever som befinner sig i en svagare position och som behöver stöd och handledning med val som gäller den egna framtiden och som senare stödjer deras sysselsättningsmöjligheter. Den förberedande utbildningen förbättrar de ungas möjligheter att få stöd och handledning vid övergången till fortsatta studier, stöder de ungas välbefinnande och motverkar de unga att slå in på en väg utanför arbete och utbildning. Eftersom gymnasieutbildningen är avgiftsfri så

förutsätts den förberedande utbildningen vara avgiftsfri, vilket inte kommer att påverka de 16–17-åriga ungas egna och deras familjers ekonomiska ställning negativt.

5.3 Konsekvenser för sysselsättning och arbetslivet

Den förberedande utbildningen ökar möjligheterna att bli antagen till en gymnasieutbildning och att fullfölja utbildningen och erhålla en examen. Avlagd examen på gymnasienivå främjar den enskilda personens sysselsättning och delaktighet i samhället och underlättar för nya åläringars integration. En höjning av utbildningsnivå förbättrar personernas sysselsättningsmöjligheter och ställning på arbetsmarknaden, vilket höjer sysselsättningsgraden och minskar arbetslöshetsperioderna. Höjningen av utbildningsnivån och sysselsättningsgraden kan också antas inverka på personens senare inkomstnivå, välbefinnande, upplevda livskvalitet, hälsobeteende, funktions- och arbetsförmåga.

Ett ökat antal som fullföljer en gymnasieexamen främjar även förutsättningarna för att antalet som avlägger examen på högskola ökar. En förberedande utbildning minskar andelen unga som nöjer sig med grundskolstadiet och ökar andelen som avlägger examen på gymnasialstadiet och som senare kan söka till utbildning på högskola.

6. Lagförslaget

6.1 Detaljmotiveringar

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde. Lagen innehåller bestämmelser om en förberedande utbildning för examensinriktad utbildning efter grundskoleutbildningen som avses i lagen om barnomsorg och grundskola. Utbildningen benämns utbildning som förbereder för examensutbildning.

2 §. Utbildningens mål. I paragrafen föreskrivs det om utbildningens mål. Utbildningens mål är att ge den studerande färdigheter att söka sig till allmänbildande eller yrkesinriktad gymnasieutbildning. Dessutom är utbildningens mål att orientera den studerande i utarbetandet av en plan för fortsatta studier och arbetsliv samt stärka den studerandes möjligheter och förutsättningar att slutföra gymnasieutbildningens lärokurs och avlägga studentexamen eller en yrkesinriktad examen. Den förberedande utbildningens mål är också att stärka den studerandes språkliga förutsättningar att slutföra gymnasieutbildningen och avlägga examen samt att vid behov klarlägga den studerandes planer när det gäller fortsatta studier och önskemål och målsättningar i anslutning till arbetslivet. Utbildningen är avsedd för olika målgrupper, såsom unga som avslutat sin läroplikt, invandrare och vuxenstuderande som saknar examen eller vill byta bransch.

2 kap. Ordnande av utbildning

I kapitlet ingår bestämmelser om utbildningsanordnare, beviljande av tillstånd för fristående huvudman samt bestämmelser om samarbetskyldighet och anskaffning av utbildning.

3 §. Utbildningsanordnare. Förberedande utbildning för examensutbildning i enlighet med denna lag ordnas av Ålands gymnasiemyndighet eller fristående huvudman som har tillstånd att ordna utbildning enligt 4 §. Närmare bestämmelser om Ålands gymnasiemyndighet finns i landskapslagen om Ålands gymnasiemyndighet. Detta är motiverat eftersom ordnande av förberedande utbildning förutsätter möjligheter att erbjuda den studerande en väg framåt från utbildning i övergångsskedet till examensinriktad utbildning eller tvärtom.

4 §. Samarbete och anskaffning av utbildning. I paragrafen föreskrivs om skolans samarbete och anskaffning av utbildning. I 1 mom. föreskrivs om samarbete mellan skolorna inom Ålands gymnasiemyndighet och samarbetet med kommunernas grundskolor vid genomförandet av utbildningen samt med offentliga aktörer och privata sammanslutningar, stiftelser och föreningar som bedriver ungdomsarbete som till exempel Ung resurs r.f , och som behövs för ordnandet av utbildningen samt med arbets- och näringslivet. Exempelvis utbudet av utbildningsdelar kunde utvecklas och planeras i samarbete. För ungdomsarbetets del betyder förpliktelsen till exempel att skolan i samarbete med aktörer som bedriver ungdomsarbete utreder möjligheterna att stödja de studerandes framsteg i studierna med hjälp av tjänster som skaffas från aktörer som bedriver ungdomsarbete. Samarbete med arbets- och näringslivet betyder till exempel att man kommer överens om samarbetsmodeller för att de studerande ska kunna bekanta sig med arbetslivet.

Bestämmelserna om samarbetsskyldigheter och anskaffning av utbildning motsvarar i huvudsak de bestämmelser som finns i landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå förutom bestämmelserna om samarbete med föreningar som exempelvis Ung resurs r.f.

3 kap. **Att söka till utbildning och antagning som studerande**

I kapitlet ingår bestämmelser om förutsättning för antagning som studerande, ansökningsförfarande och beslut om antagning som studerande.

5 §. Förutsättningar för antagning som studerande. I paragrafen föreskrivs om förutsättningarna för antagning som studerande. Enligt 1 mom. kan som studerande till utbildning som förbereder för examensutbildning antas en sökande som har slutfört grundskolans lärokurs eller motsvarande tidigare lärokurs. Som studerande kan av grundad anledning också antas en studerande som inte har slutfört den lärokurs som avses ovan, om skolan anser att sökanden annars har tillräckliga förutsättningar att klara studierna. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar tämligen långt de nuvarande förutsättningarna för antagning som studerande till yrkesutbildning och allmänbildande gymnasieutbildning.

Med stöd av den bestämmelse som föreslås i 1 mom. kan som studerande till förberedande utbildning antas en sådan person som inte längre är skyldig att slutföra grundskoleutbildningen som avses i LBG, även om han eller hon inte har fått avgångsbetyg från den. Utgångspunkten är att en läropliktig studerande ska fullgöra sin läroplikt inom grundskolans lärokurs fram till utgången av det läsår då han eller hon fyller 17 år. Bestämmelsen kan också tillämpas på invandrare som kommit till Finland i vuxen ålder och som inte har fullgjort en lärokurs som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs i det land de kommer ifrån. Med stöd av bestämmelsen ska man bedöma förutsättningarna för en sökande som saknar den grundläggande utbildningens lärokurs att klara studierna, såsom nivån på språkkunskaperna.

Enligt 2 mom. är en förutsättning för att bli antagen som studerande dessutom att sökanden inte har avlagt en examen eller tidigare genomfört en förberedande utbildning efter grundskolan. Den föreslagna bestämmelsen om avläggande av examen eller förberedande utbildning efter grundskolan avses alla examina efter grundskolan, såsom studentexamen, yrkesinriktad examen och högskoleexamen. Med förberedande utbildning avses åter olika utbildningar i övergångsskedet. Bestämmelsen omfattar också examina som avlagts utomlands och utbildningar som jämföras med förberedande utbildning. Utgångspunkten är att om en person tidigare har avlagt en examen eller någon slags förberedande utbildning ska han eller hon inte längre ha något behov av att genomföra förberedande utbildning utan ska ha färdigheter att övergå direkt till examensinriktad utbildning.

I 2 mom. föreslås också ett undantag enligt vilket en sökande ändå kan antas som studerande till utbildning som förbereder för examensutbildning trots att sökanden har avlagt en examen, om det av särskilda skäl är motiverat att personen deltar i förberedande utbildning för att förvärva färdigheter för fortsatta studier, till exempel att utveckla sina språkkunskaper.

6 §. Att söka sig till utbildning samt ansökningsförfaranden. I paragrafen föreskrivs om att söka sig till utbildning samt om ansökningsförfaranden. De föreslagna bestämmelserna motsvarar den gällande regleringen i gymnasielagen.

I 1 mom. föreskrivs som allmän princip att var och en har rätt att fritt ansöka om att få genomföra en sådan utbildning som avses i denna lag. Den föreslagna fria ansökningsrätten motsvarar nuläget.

Enligt 2 mom. beslutar utbildningsanordnaren om kontinuerlig ansökan, ansökningstider och ansökningsförfarande när det gäller fördelning av studieplatser som inte fördelas genom den gemensamma åländska antagningen. Det är viktigt att studerande som hoppar av sin utbildning inom yrkesutbildningen eller gymnasieutbildningen ska ha möjlighet att ansöka till den förberedande utbildningen under läsåret.

7 §. Beslut om antagning som studerande. I paragrafen föreskrivs det om meddelande av beslut om antagning som studerande. De föreslagna bestämmelserna motsvarar de regleringar som finns i landskapslagen om gymnasieutbildning. I 1 mom. föreskrivs det att styrelsen beslutar vem som antas som studerande. I 2 mom. ingår ett undantag i fråga om beslut om antagning som studerande när en studerande inte antas i den gemensamma åländska ansökan. Då behöver den studerande med avvikelse från förvaltningslagen inte ges ett förvaltningsbeslut om att han eller hon inte blivit antagen, men han eller hon meddelas dock saken skriftligen och får ett beslut på begäran. En bestämmelse som motsvarar den föreslagna paragrafen finns i 88 § i landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå.

4 kap. Utbildningens innehåll

I kapitlet ingår bestämmelser om omfattning och uppbyggnad av utbildning som förbereder för examensutbildning, utarbetande av utbildningsgrunder, den studerandes individuella val och personlig studieplan. Dessutom föreskrivs det om respons på utvecklingen av kunnandet, bedömning av kunnandet samt betyg och intyg.

8 §. Utbildningens omfattning och uppbyggnad. I paragrafen föreskrivs om omfattningen av utbildning som handleder för examensutbildning. Enligt förslaget till 1 mom. är utbildningens omfattning 38

veckor. Utbildningsgrunderna ska utarbetas så att det är möjligt att genomföra utbildningshelheten under i medeltal 38 veckors studier. Skolan kan besluta hur undervisningen och handledningen förläggs under läsåret. I 2 mom. föreskrivs om tiden för genomförande av utbildning som förbereder för examensutbildning. Enligt den föreslagna bestämmelsen är tiden för genomförande av förberedande utbildning ett år. Skolan kan dock bevilja den studerande extra tid för slutförande av studierna på grund av sjukdom, skada eller av någon annan särskild orsak. Exempelvis en studerande som behöver omfattande särskilt stöd på grund av en sjukdom eller skada kan använda längre tid än ett år för att genomföra förberedande utbildning. En sådan annan särskild orsak som avses i bestämmelsen kan vara den studerandes bristande inlärningsfärdigheter som gör att det inte är möjligt att nå målen för utbildningen på ett år. I 3 mom. föreskrivs det att en utbildning som förbereder för examensutbildning byggs upp av utbildningsdelar. Utbildningsdelarna är kompetenshelheter som baserar sig på målen för utbildningen. Utbildningsdelarna fastställs i utbildningsgrunderna, som utarbetas av landskapsregeringen.

9 §. Utbildningsgrunder. Enligt den bestämmelse som föreslås i 1 mom. bestämmer landskapsregeringen om utbildningsgrunderna för den utbildning som handleder för examensutbildning.

I utbildningsgrunderna anges målen för utbildningsdelarna, utbildningsdelarnas centrala innehåll och bedömningen av dem samt de uppgifter som ska antecknas i den personliga studieplanen. För bedömningens del anges i grunderna på vilka sätt kunskandet ska påvisas, vad som ska bedömas och bedömningskriterierna. Enligt 2 mom. ska utbildningsgrunderna utarbetas så att den studerande under den förberedande utbildningen har möjlighet att genomföra studier som hör till gymnasiets lärokurs och avlägga yrkesinriktade delar av den grundläggande yrkesutbildningen och delområden som ingår i examensdelarna, höja vitsorden i avgångsbetyget från grundskolan samt stärka sina kunskaper i svenska. Genom den föreslagna bestämmelsen säkerställs att utbildningsgrunderna och utbildningsdelarna motsvarar de olika målgruppernas varierande behov. Enligt 3 mom. beslutar skolan om utbildningens innehåll i enlighet med utbildningsgrunderna. Skolan ska utarbeta en plan för genomförandet av utbildningen. I planen bestäms om genomförandet av undervisningen, studiehandledningen och det särskilda stödet, om utbildningsdelarna som erbjuds de studerande samt om noggrannare mål för och innehåll i undervisningen.

10 §. Den studerandes individuella val. Enligt den bestämmelse som föreslås i 1 mom. avlägger den studerande utifrån de utbildningsdelar som ingår i utbildningsgrunderna en helhet som motsvarar den studerandes individuella mål och kunskapsbehov. Vilka utbildningsdelar som den studerande behöver bestäms i samband med utarbetandet av den personliga studieplan som avses i 11 §. Enligt 2 mom. ansvarar skolan för att den studerande har möjlighet till individuella val. I princip ska skolan erbjuda den studerande möjlighet att genomföra alla delar som ingår i utbildningsgrunderna. Skolan kan ordna den undervisning som hänför sig till delarna själv eller vid behov i samarbete med de samarbetsaktörer som avses i lagens 5 §. Exempelvis ska det finnas fungerande samarbetsmodeller med kommunernas grundskolor och mellan skolorna inom Ålands gymnasiemyndighet så att studerande som vill kan höja grundskolans vitsord eller genomföra delar eller delområden av en yrkesinriktad examen eller avsnitt inom den allmänbildande gymnasieutbildningen.

I 3 mom. föreskrivs om smidiga övergångar. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska utbildningen ordnas så att den studerande kan söka sig till examensinriktad utbildning under den förberedande

utbildningen, om han eller hon har uppnått tillräckliga färdigheter för övergången till examensinriktad utbildning. En ett år lång utbildningshelhet utarbetas inte för varje studerande, utan man ska planera en kortare utbildningshelhet än så, om den bedöms räcka till för att den studerande ska nå sina individuella mål och kunskapsbehov. Den studerande ska smidigt kunna övergå till examensinriktad gymnasieutbildning eller yrkesutbildning via kontinuerlig ansökan när han eller hon har uppnått tillräckliga färdigheter om det finns en ledig studieplats inom den examensinriktade utbildningen.

11 §. Personlig studieplan. I paragrafen föreskrivs det om den studerandes personliga studieplan. I 1 mom. föreslås det att skolan utarbetar för den studerande som inleder utbildningen en personlig studieplan, i vilken antecknas den individuella uppläggningsplanen av studierna och studieframstegen samt en plan för fortsatta studier. I planen antecknas dessutom uppgifter om undervisningen, handledningen och stödet till den studerande. Planen uppdateras vid behov när studierna framskrider.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om förfarandet för utarbetande av personliga studieplaner. Skolan utarbetar den personliga studieplanen tillsammans med den studerande. I utarbetandet och uppdateringen av planen deltar en lärare eller studiehandledare som skolan utser och vid behov någon annan företrädare för skolan. Vårdnadshavaren eller någon annan laglig företrädare ska ha möjlighet att delta i utarbetandet och uppdateringen av planen. Den föreslagna regleringen motsvarar principerna för utarbetande av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet i landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå.

12 §. Respons på utvecklingen av kunnandet och bedömning av kunnandet. I 1 mom. föreskrivs det om respons till den studerande under studierna. Enligt den föreslagna bestämmelsen har den studerande rätt att få respons på hur hans eller hennes kunnande har utvecklats under utbildningen. Genom respons handleds och uppmuntras den studerande att nå målen enligt den personliga studieplanen och utvecklas hans eller hennes förutsättningar för självvärdering. Respons kan ges muntligt eller skriftligt under studierna. Respons är viktigt för att den studerande ska veta vilka kunskaper han eller hon borde vidareutveckla. Enligt den föreslagna bestämmelsen ges respons av de lärare som svarar för undervisningen och av sådana andra företrädare för skolan som deltar i undervisningen, studiehandledningen och stödet till den studerande. I 2 mom. föreskrivs det om bedömning av kunnandet. Enligt den föreslagna bestämmelsen ges genom bedömning av utbildningsdelarna enligt utbildningsgrunderna information om det kunnande som den studerande har och säkerställs att målen i utbildningsgrunderna nås. Med bedömning av kunnandet avses bedömning av huruvida den studerande har nått målen för utbildningsdelen enligt utbildningsgrunderna. Det bestäms närmare om bedömningen i utbildningsgrunderna. Bedömningen utförs och beslut om den fattas av en lärare. Utbildningsdelarna bedöms med antingen vitsordet godkänt eller vitsordet underkänt. Skolan ska ordna möjlighet för den studerande att ta om påvisandet av kunnandet, om hans eller hennes kunnande bedöms med vitsordet underkänt.

Enligt den bestämmelse som föreslås i 3 mom. tillämpas på kontroll och rättelse av bedömningen vad som i 27 § och i 65 § i LL om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå föreskrivs om förberedande utbildning. Enligt 27 § och 65 § kan en studerande av bedömarna skriftligen begära en kontroll av bedömningen inom 14 dagar från den tidpunkt då han eller hon har haft tillfälle att ta del av resultaten av bedömningen och av information om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på hans eller hennes prestation. Bedömarna ska fatta beslut om en kontroll av bedömningen utan

obefogat dröjsmål. Dessutom kan en studerande hos rektorn skriftligen begära rättelse av ett beslut om kontroll av bedömningen. Om bedömningen är uppenbart felaktig, kan rektorn bestämma att en ny bedömning ska göras samt av grundad anledning utse en ny bedömare.

Under förberedande utbildning för examensutbildning kan den studerande också avlägga studier som avses i lagen om barnomsorg och grundskola. I 4 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken de studier som avlagts enligt de nämnda lagarna ska bedömas i enlighet med de bestämmelser som gäller utbildningsformen i fråga.

13 §. Betyg och intyg. I paragrafen föreskrivs om de betyg och intyg som ges studerande. Enligt förslaget till 1 mom. ska skolan ge den studerande ett betyg över avlagda utbildningsdelar när den studerande slutför den utbildning som handleder för examensutbildning. Med slutförande av utbildning avses en situation där slutförandet av utbildningen innebär att hela utbildningen avslutas eller att den studerande har avlagt de utbildningsdelar som satts som mål i den personliga studieplanen, om den studerandes mål inte är att genomföra hela utbildningshelheten. Slutförande av utbildning betyder också avbrytande av utbildningen, varvid utbildningsanordnaren ska ge ett betyg över de utbildningsdelar som den studerande har avlagt innan utbildningen avbryts. Skolan ska även utfärda ett betyg över avlagda utbildningsdelar på begäran av den studerande, om den studerande behöver ett sådant betyg under studierna. Enligt 2 mom. ska skolan på begäran av den studerande utfärda ett intyg över avlagda studier, om den studerande avgår eller avbryter genomförandet av utbildningen. Ett i momentet avsett betyg över avlagda studier utfärdas i fråga om sådana studier där avläggandet av en utbildningsdel har avbrutits. Om den studerande har avlagt en utbildningsdel eller utbildningsdelar, utfärdas ett i 1 mom. avsett betyg i fråga om dem. Ett i 2 mom. avsett betyg utfärdas bara på begäran av den studerande. Enligt 3 mom. bestämmer landskapsregeringen vilka uppgifter som ska föras in i betygen och intygen. I 4 mom. föreskrivs det att på betyg som utfärdas över de studier inom grundskoleutbildningen, gymnasieutbildningen eller yrkesutbildning som avläggs under den förberedande utbildningen tillämpas vad som föreskrivs i den lag som gäller utbildningsformen i fråga.

5 kap. Studerandes rättigheter och skyldigheter

I kapitlet ingår bestämmelser om studierätt och rätt att tillfälligt avbryta studierna, när studerande anses ha avgått, rätt till undervisning och handledning, den studerandes skyldigheter, rätt till särskilt stöd, när särskilt stöd upphör samt studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd. I kapitlet ingår dessutom bestämmelser om avgiftsfrihet för utbildning som förbereder för examensutbildning.

14 §. Studierätt. I paragrafen föreskrivs om den studerandes studierätt. De föreslagna bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå. I 1 mom. föreskrivs när studierätten börjar. Enligt den föreslagna bestämmelsen börjar studierätten vid den tidpunkt som utbildningsanordnaren bestämmer. I 2 mom. föreskrivs när studierätten upphör. Enligt den föreslagna bestämmelsen upphör den studerandes studierätt när han eller hon har genomgått den utbildning som förbereder för examensutbildning eller när han eller hon anses ha avgått på det sätt som anges i 15 §.

I 3 mom. föreskrivs om den studerandes rätt att tillfälligt avbryta sina studier. Den studerande ska ha rätt att tillfälligt avbryta sin studierätt för den tid som han eller hon är graviditets- eller föräldraledig,

inte kan studera på grund av egen sjukdom eller skada eller av någon annan orsak eller fullgör tjänstgöring enligt värnpliktslagen (1438/2007), civiltjänstlagen (1446/2007) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995). Därtill kan studierätten på den studerandes begäran tillfälligt avbrytas av någon annan grundad anledning. Den studerande kan även begära att studierätten tillfälligt avbryts av någon annan grundad anledning. Enligt 4 mom. beslutar utbildningsanordnaren om tillfälligt avbrytande av studierätt efter den studerandes ansökan.

15 §. När studerande anses ha avgått. I paragrafen föreskrivs när studerande anses ha avgått. De föreslagna bestämmelserna motsvarar bestämmelserna i landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå.

I 1 mom. föreskrivs om situationer då en studerande ska anses ha avgått. Enligt den föreslagna bestämmelsen anses en studerande ha avgått, om det är uppenbart att han eller hon inte har för avsikt att delta i undervisning i enlighet med den personliga studieplan som avses i 11 § och han eller hon inte har uppgett någon grundad anledning till sin frånvaro. Också en studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid för genomförande som anges i 8 § 2 mom. anses ha avgått.

I 2 mom. föreskrivs om när en studerande anses ha avgått på grund av eget meddelande. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska, om den studerande själv skriftligen meddelar utbildningsanordnaren att han eller hon avgår, studierätten upphöra från den dag då meddelandet anländer till utbildningsanordnaren, eller vid en senare tidpunkt som den studerande meddelar. Enligt den bestämmelse som föreslås i 3 mom. meddelar utbildningsanordnaren ett beslut om att studeranden anses ha avgått. Beslutet meddelas i samtliga situationer som avses i paragrafen, alltså också när en studerande anses ha avgått på grund av eget meddelande.

16 §. Rätt till undervisning och handledning. Enligt 1 mom. ska studerande ha rätt att i olika lärmiljöer få sådan undervisning och handledning som gör det möjligt att nå de mål som ingår i utbildningsgrunderna. Bestämmelsen förpliktar skolan att tillhandahålla tillräcklig undervisning, studiehandledning och annan behövlig handledning, så att den studerande kan anses ha möjlighet att nå målen och färdigheterna enligt utbildningsgrunderna.

I 1 mom. föreskrivs också om undervisningens och handledningens timantal. Enligt den föreslagna bestämmelsen har en studerande rätt att få undervisning och handledning i genomsnitt 22 timmar per vecka. Den förberedande utbildningens omfattning är 38 veckor, så under genomförandet av hela utbildningshelheten har en studerande rätt att få undervisning och handledning i genomsnitt 836 timmar.

Rätt att få undervisning och handledning i genomsnitt 22 timmar per vecka (i genomsnitt 29 45 minuters lektioner) betyder att den studerandes personliga studieplan ska byggas upp så att den studerande får i genomsnitt 22 timmar undervisning och handledning per vecka i enlighet med sina individuella mål och färdigheter. Undervisningen och handledningen kan genomföras i olika lärmiljöer, till exempel i skolan, i en webbmiljö eller i verkstäder. Exempelvis vuxenstuderande kan ofta genomföra sina studier mera självständigt. Undervisningens och handledningens omfattning kan variera från vecka till vecka. Undervisningens och handledningens omfattning kan också individuellt vara mindre än vad som nämns i bestämmelsen, om det är motiverat på grund av den studerandes individuella mål eller färdigheter. Detta kan vara fallet till exempel för en studerande som behöver särskilt stöd, om han

eller hon med beaktande av sina individuella färdigheter genomför sina studier långsammare än genomsnittet.

Den föreslagna bestämmelsen gäller endast undervisning och handledning som ges inom förberedande utbildning. Om en studerande avlägger studier inom allmänbildande gymnasieutbildningen eller examensdelar eller delområden inom yrkesutbildning under den förberedande utbildningen, iakttas i undervisningen och handledningen den lagstiftning som gäller utbildningsformen i fråga.

I 2 mom. föreskrivs om studiehandledning. Enligt bestämmelsen har en studerande rätt att få personlig och annan behövlig studiehandledning som anknyter till genomförande av utbildning och ansökan till fortsatta studier.

17 §. Den studerandes skyldigheter. I paragrafen föreskrivs om den studerandes skyldigheter.

Enligt 1 mom. är en studerande skyldig att i enlighet med den personliga studieplanen delta i undervisningen om det inte finns en grundad anledning för frånvaro. Utbildningsanordnaren beslutar om förfaranden som gäller en studerandes frånvaro. Utbildningsanordnaren beslutar till exempel hur frånvaro ska meddelas och även vilken slags frånvaro som kan godkännas.

Enligt 2 mom. ska den studerande utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt.

18 §. Rätt till särskilt stöd. I paragrafen föreskrivs om studerandes rätt till särskilt stöd. Genom den föreslagna bestämmelsen förenhetligas rätten till särskilt stöd för studerande i utbildning i övergångsskedet.

I 1 mom. föreskrivs att en studerande har rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärnings-svårigheter, skada, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att nå målen i utbildningsgrunderna.

En studerande i förberedande utbildning ska ha samma rätt till allmänpedagogiskt stöd, specialpedagogiskt stöd och mångprofessionellt stöd som en studerande i yrkesutbildningen. I 2 mom. föreskrivs att en studerande som genomför studier som hör till den allmänbildande gymnasieutbildningens lärokurs tillämpas vad som i 23 § i landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå föreskrivs om en studerandes rätt att få stöd för sitt lärande. När studerande avlägger examensdelar eller delområden enligt 51 § i LL om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå tillämpas vad som föreskrivs om anpassning av bedömningen av kunnandet. I 3 mom. föreskrivs om studerandes rätt till mångprofessionellt stöd i enlighet med bestämmelserna i 52 § i LL om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå.

19 §. Beslut om stöd. Enligt den bestämmelse som föreslås i 1 mom. ska utbildningsanordnaren bedöma en studerandes behov av specialpedagogiskt stöd eller mångprofessionellt stöd när den studerande inleder sina studier och under studiernas gång om behov av sådant stöd uppstår. De bestämmelser som tillämpas i 54 § i landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå ska gälla för studerande i den förberedande utbildningen. Om det för en studerande har fattats ett beslut om särskilt stöd enligt 19 § och 20 § i del III i lagen om barnomsorg och grundskola (2020:32) ska utbildningsanordnaren utreda och bedöma den studerandes behov av särskilt stöd utifrån det beslut som fattats inom grundskoleutbildningen.

20 §. Studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd. I paragrafen föreskrivs det om studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd. Med studiesociala förmåner avses den studerandes rätt till undervisningstjänster, särskilda hjälpmedel och assistenttjänster som studierna förutsätter.

21 §. Avgiftsfri undervisning. I 1 mom. föreskrivs det att den undervisning och handledning som hör till utbildning enligt lagen är avgiftsfri för de studerande. Också de urvals- eller lämplighetsprov som anknyter till antagningen av studerande är avgiftsfria för de sökande.

Enligt 2 mom. har en studerande som deltar i utbildningen rätt till avgiftsfria måltider de dagar då den studerandes personliga studieplan förutsätter att den studerande är närvarande på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar. Bestämmelser om en studerandes rätt till avgiftsfri utbildning som finns i 96 § i LL om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå gäller också för studerande i den förberedande utbildningen.

6 kap. Särskilda bestämmelser

I kapitlet ingår bestämmelser om rättelseyrkande, bestämmelser om tillämpning av landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå samt om lagens ikraftträdande.

22 §. Rättelseyrkande i 1 mom. föreskrivs om beslut som fattas med stöd av lagen om utbildning som förbereder för examensutbildning och i fråga om vilka rättelseyrkanden som får anföras hos utbildningsanordnaren. Sådana beslut är i 7 § avsedda a beslut om antagning av studerande, 8 § avsedda beslut om extra tid för genomförande av den förberedande utbildningen, i 14 § avsedda beslut om rätt för den studerande att tillfälligt avbryta sina studier, 15 § avsedda beslut om att en studerande anses ha avgått samt i 18 § avsedda beslut om en studerandes rätt till särskilt stöd. I 2 mom. föreskrivs det om att rättelseyrkande ska anföras inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. I 3 mom. ingår också en informativ bestämmelse om att bestämmelser om rättelseyrkande finns i förvaltningslagen för landskapet Åland.

23 § Tillämpning av landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå. I paragrafen föreskrivs det om tillämpning av landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå. Enligt den bestämmelse som föreslås i 1 mom. tillämpas på ordnande av utbildning vad som i landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå föreskrivs om undervisningens offentlighet, ordnande av undervisning och stöd, studerande vård och studerandehälsovård, studerandekår, samarbete med hemmet, utvärdering av utbildningen samt sekretess och behandling av personuppgifter, om inte något annat föreskrivs i lag. Dessutom tillämpas vad som när det gäller utbildningsanordnaren ifråga föreskrivs om disciplin och därmed sammanhängande förfaranden i 81 – 86 § samt vad som i 87 § föreskrivs om sökande av ändring i ärenden som gäller disciplinära åtgärder. I 2 mom. föreskrivs det att om en studerande avlägger en del av en yrkesinriktad examen, tillämpas dessutom vad som gäller i 48 § föreskrivs om studier som omfattar särskilda säkerhetskrav, vad som i 77 § föreskrivs om indragning av studierätten och 80 § om narkotikatest samt vad som i 8 kap. Föreskrivs om sökande av ändring i ovannämnda ärenden.

24 § Lagens ikraftträdande. I paragrafen föreskrivs om tidpunkten för lagens ikraftträdande.

6.2 Lagtext

Landskapslag om utbildning som förbereder för examensutbildning

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om orienterande och förberedande utbildning för examensinriktad utbildning efter den grundskoleutbildning som avses i landskapslagen om barnomsorg och grundskola (2020:32).

2 §

Utbildningens mål

Den utbildning som förbereder för examensutbildning ger den studerande färdigheter att söka till gymnasieutbildning eller yrkesinriktad examensutbildning, orienterar den studerande i utarbetandet av en plan för fortsatta studier och arbetsliv och stärker den studerandes förutsättningar att slutföra gymnasieutbildningens lärokurs och avlägga studentexamen efter den eller att avlägga yrkesinriktad examen.

2 kap.

Ordnande av utbildning

3 §

Utbildningsanordnare

Förberedande utbildning för examensutbildning i enlighet med denna lag ordnas av Ålands gymnasiemyndighet eller fristående huvudman som har tillstånd av landskapsregeringen att ordna utbildning. Närmare bestämmelser om Ålands gymnasiemyndighet finns i landskapslag (202x:xx) om Ålands gymnasiemyndighet. Närmare bestämmelser om beviljande av tillstånd till fristående huvudman finns i landskapslag (202x:xx) om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå.

4 §

Samarbete och anskaffning av utbildning

Utbildningsanordnaren ska vid genomförandet av utbildningen samarbeta med kommuner, anordnare av gymnasieutbildning och yrkesutbildning samt med offentliga aktörer och privata sammanslutningar, stiftelser och föreningar som bedriver ungdomsarbete och som behövs för ordnandet av utbildningen samt med arbets- och näringslivet.

Utbildningsanordnaren kan komplettera den utbildning som den ordnar genom att skaffa i denna lag avsedd utbildning av kommunen, av en sådan anordnare av grundskoleutbildning som avses i 8 § i landskapslagen om barnomsorg och grundskola eller av en anordnare av yrkesutbildning eller

gymnasieutbildning, av någon annan offentlig aktör eller av någon annan privat sammanslutning, stiftelse eller förening.

Utbildningsanordnaren svarar för att den utbildning som den skaffat ordnas i enlighet med denna lag.

3 kap.

Att söka till utbildning och antagning som studerande

5 §

Förutsättningar för antagning som studerande

Som studerande till utbildning som förbereder för examensutbildning kan antas en sökande som har slutfört grundskolans lärokurs eller motsvarande tidigare lärokurs. Som studerande kan av grundad anledning också antas en studerande som inte har slutfört den lärokurs som avses ovan, om skolan anser att sökanden annars har tillräckliga förutsättningar att klara studierna.

En förutsättning för att bli antagen som studerande är dessutom att sökanden inte har avlagt en examen eller genomfört en förberedande utbildning efter grundskoleutbildningen. En sökande kan dock antas som studerande till en utbildning som förbereder för examensutbildning trots att sökanden har avlagt en examen eller genomfört en utbildning som avses ovan, om det av särskilda skäl är motiverat att personen genomför en sådan utbildning för att förvärva färdigheter för fortsatta studier.

6 §

Att söka till utbildning samt ansökningsförfaranden

Var och en har rätt att fritt ansöka om att få genomföra en sådan utbildning som avses i denna lag.

Vid antagning av studerande till utbildning som förbereder för examensutbildning kan grunder och allmänna kriterier för den gemensamma åländska antagningen användas. Närmare bestämmelser om antagning finns i landskapslag (202x:xx) om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå.

Utbildningsanordnaren beslutar om kontinuerlig ansökan och därtill hörande ansökningstider och ansökningsförfaranden när det gäller fördelning av studieplatser som inte fördelas genom den gemensamma åländska antagningen.

7 §

Beslut om antagning som studerande

Styrelsen beslutar vem som antas som studerande.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 7 kap. I förvaltningslagen för landskapet Åland om givandet av förvaltningsbeslut kan en sökande meddelas skriftligen om att han eller hon inte blir antagen. Utbildningsanordnaren ska dock ge ett förvaltningsbeslut om antagning som studerande, om den sökande begär detta skriftligt eller muntligt inom 30 dagar från det att han eller hon fick det meddelandet om resultatet av antagningen som avses i detta moment.

4 kap.

Utbildningens innehåll och genomförande av utbildning

8 §

Utbildningens omfattning och uppbyggnad

Omfattningen av den utbildning som handleder för examensutbildning är 38 veckor.

Tiden för genomförande av utbildning som förbereder för examensutbildning är högst ett år. Skolan kan bevilja den studerande extra tid för slutförande av studierna på grund av sjukdom, skada eller av någon annan särskild orsak.

En utbildning som förbereder för examensutbildning byggs upp av utbildningsdelar.

9 §

Utbildningsgrunder

Landskapsregeringen bestämmer utbildningsgrunderna för den utbildning som förbereder för examensutbildning. I utbildningsgrunderna anges målen för utbildningsdelarna, utbildningsdelarnas centrala innehåll och bedömningen av dem samt de uppgifter som ska antecknas i den personliga studieplanen.

Utbildningsgrunderna ska utarbetas så att den studerande under den förberedande utbildningen har möjlighet att genomföra studier som hör till gymnasiets lärokurs och avlägga delar av yrkesinriktade grundexamina och delområden som ingår i examensdelarna, höja vitsorden i avgångsbetyget för den grundläggande utbildningen och stärka sina kunskaper i svenska.

Skolan beslutar om utbildningens innehåll i enlighet med utbildningsgrunderna för den utbildning som förbereder för examensutbildning. Skolan ska utarbeta en plan för genomförandet av utbildningen. I planen bestäms om genomförandet av undervisningen, handledningen och det särskilda stödet, om utbildningsdelarna som erbjuds de studerande samt om noggrannare mål för och innehåll i undervisningen.

10 §

Den studerandes individuella val

Den studerande avlägger utifrån de utbildningsdelar som ingår i utbildningsgrunderna en helhet som motsvarar den studerandes individuella mål och kunskapsbehov.

Skolan ansvarar för att den studerande har möjlighet till individuella val. Skolan ska vid behov i samarbete med de aktörer som avses i 4 § erbjuda den studerande möjlighet att genomföra de delar som ingår i utbildningsgrunderna.

Utbildningen ska ordnas så att den studerande kan söka till examensinriktad utbildning under den förberedande utbildningen, om han eller hon har uppnått tillräckliga färdigheter för övergången till examensinriktad utbildning.

11 §

Personlig studieplan

Skolan utarbetar för den studerande som inleder utbildningen en personlig studieplan, i vilken antecknas det individuella upplägget av studierna och studieframstegen samt en plan för fortsatta studier. I planen antecknas dessutom uppgifter om undervisningen, handledningen och stödet till den studerande. Planen uppdateras vid behov när studierna framskrider.

Skolan utarbetar den personliga studieplanen tillsammans med den studerande. I utarbetandet och uppdateringen deltar en lärare eller en studiehandledare som skolan utser och vid behov någon annan företrädare för skolan. Den studerandes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för den studerande ska ha möjlighet att delta i utarbetandet och uppdateringen av planen.

Med avvikelse från vad som anges i 1 och 2 mom. utarbetar den som anordnar yrkesutbildning en personlig studieplan för den studerande med iakttagande av vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om utarbetande av en personlig utvecklingsplan för kunnandet.

12 §

Respons på utvecklingen av kunnandet och bedömning av kunnandet

Den studerande har rätt att få respons på hur hans eller hennes kunnande har utvecklats under utbildningen. Genom respons handleds och uppmuntras den studerande att nå målen enligt den personliga studieplanen och utvecklas hans eller hennes förutsättningar för självvärdering. Respons ger de lärare som svarar för undervisningen och sådana andra företrädare för skolan som deltar i undervisningen, handledningen och stödet till den studerande.

Genom bedömning av kunnandet ges information om det kunnande som den studerande har och säkerställs att målen i utbildningsgrunderna nås. Bedömningen utförs och beslut om den fattas av en lärare. Utbildningsdelarna bedöms antingen med vitsordet godkänt eller med vitsordet underkänt. Utbildningsanordnaren ska ordna möjlighet för den studerande att ta om påvisandet av kunnandet, om hans eller hennes kunnande bedöms med vitsordet underkänt.

En studerande som deltar i förberedande utbildning kan hos rektorn skriftligen begära rättelse av ett i 2 mom. avsett beslut om kontroll av bedömningen. Rättelse ska begäras inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. Om bedömningen är uppenbart felaktig, kan rektorn bestämma att en ny bedömning ska göras samt av grundad anledning utse en ny bedömare.

Vid bedömningen av de studier inom grundskoleutbildningen, gymnasieutbildningen eller yrkesutbildningen som avläggs under den förberedande utbildningen tillämpas vad som föreskrivs i den lag som gäller utbildningsformen i fråga.

13 §

Betyg och intyg

Skolan ska ge den studerande ett betyg över avlagda utbildningsdelar när den studerande slutför den utbildning som förbereder för examensutbildning. På begäran av den studerande ska utbildningsanordnaren även annars utfärda ett betyg över avlagda utbildningsdelar.

Skolan ska på begäran av den studerande utfärda ett intyg över avlagda studier, om den studerande avgår eller avbryter genomförandet av utbildningen.

Landskapsregeringen bestämmer vilka uppgifter som ska föras in i betyg och intyg.

På betyg som utfärdas över de studier inom den grundskoleutbildningen, gymnasieutbildningen eller yrkesutbildningen som avläggs under den handledande utbildningen tillämpas vad som föreskrivs i den lag som gäller utbildningsformen i fråga.

5 kap.

Studerandes rättigheter och skyldigheter

14 §

Studierätt

Den studerandes studierätt börjar vid den tidpunkt som utbildningsanordnaren bestämmer.

Den studerandes studierätt upphör när han eller hon har genomgått den utbildning som förbereder för examensutbildning eller när han eller hon anses ha avgått på det sätt som anges i 15 §.

Den studerande har rätt att tillfälligt avbryta sin studierätt för den tid som han eller hon är graviditets- eller föräldraledig, inte kan studera på grund av egen sjukdom eller skada eller annan motsvarande orsak eller fullgör tjänstgöring enligt värnpliktslagen (1438/2007), civiltjänstlagen (1446/2007) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995). Därtill kan studierätten på den studerandes begäran tillfälligt avbrytas av någon annan grundad anledning.

Utbildningsanordnaren beslutar om tillfälligt avbrytande av studierätten efter den studerandes ansökan.

15 §

När studerande anses ha avgått

En studerande anses ha avgått, om det är uppenbart att han eller hon inte har för avsikt att delta i undervisning i enlighet med den plan som avses i 11 § och han eller hon inte har uppgett någon grundad anledning till sin frånvaro. En studerande som inte har slutfört sina studier inom den tid för genomförande som anges i 8 § 2 mom. anses ha avgått.

Om den studerande själv skriftligen meddelar utbildningsanordnaren att han eller hon avgår, upphör studierätten från den dag då meddelandet anländer till utbildningsanordnaren, eller vid en senare tidpunkt som den studerande meddelar.

Utbildningsanordnaren meddelar ett beslut om att studeranden anses ha avgått.

16 §

Rätt till undervisning och handledning

Studerande har rätt att i olika lärmiljöer få sådan undervisning och handledning som gör det möjligt att nå de mål som ställts i utbildningsgrunderna. En studerande har rätt att få undervisning och handledning i genomsnitt 22 timmar per vecka.

En studerande har rätt att få personlig och annan behövlig studiehandledning som anknyter till genomförande av utbildning och ansökan till fortsatta studier.

17 §

Den studerandes skyldigheter

En studerande är skyldig att i enlighet med den personliga studieplanen delta i undervisningen om det inte finns en grundad anledning för frånvaro. Skolan beslutar om förfaranden som gäller en studerandes frånvaro.

Den studerande ska utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt.

18 §

Rätt till särskilt stöd

En studerande har rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärningssvårigheter, skada, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet

särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att nå målen i utbildningsgrunderna. Med särskilt stöd avses planerligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang. Målet för särskilt stöd är att den studerande ska nå det kunnande som ingår i utbildningsgrunderna. Stöden ges som allmänpedagogiskt stöd, specialpedagogiskt stöd och mångprofessionellt stöd.

När en studerande genomför studier som hör till den allmänbildande gymnasieutbildningens lärokurs tillämpas vad som i LL om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå föreskrivs i 23 § om en studerandes rätt att få stöd för lärandet. När en studerande avlägger examensdelar enligt landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå tillämpas vad som föreskrivs i 51 § om anpassning av bedömningen av kunnandet.

På en studerandes rätt till mångprofessionellt stöd tillämpas bestämmelserna i 52 § i landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå.

19 §

Beslut om särskilt stöd

Utbildningsanordnaren ska bedöma en studerandes behov av särskilt stöd när den studerande inleder sina studier och under studiernas gång om behov av sådant stöd uppstår. Om det för en studerande som övergår från grundskoleutbildningen har fattats ett beslut om särskilt stöd enligt 19 § och 20 § i del III i lagen om barnomsorg och grundskola, ska utbildningsanordnaren utreda och bedöma den studerandes behov av särskilt stöd utifrån det beslut om särskilt stöd som fattats inom grundskoleutbildningen.

Beslut om särskilt stöd till en studerande fattas av utbildningsanordnaren. Den studerande och dennes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för den studerande ska höras innan beslut fattas. Utbildningsanordnaren ska i den studerandes personliga studieplan föra in uppgift om innehållet i det särskilda stödet och handledningen som erbjuds den studerande.

20 §

Studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd

Den studerande har rätt till sådana studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd som anges i 99 § i landskapslagen om gymnasieutbildning och utbildning på gymnasienivå.

Särskilda bestämmelser gäller för andra tjänster och stödåtgärder som ordnas för studerande på grund av deras funktionsnedsättningar.

21 §

Avgiftsfri undervisning

Den undervisning och handledning som hör till utbildning enligt denna lag är avgiftsfri för de studerande.

En studerande som deltar i utbildningen har rätt till avgiftsfria måltider de dagar då den studerandes personliga studieplan förutsätter att den studerande är närvarande på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

22 §

Rättelseyrkande

Om inte annat föreskrivs i denna lag får rättelseyrkande anföras hos utbildningsanordnaren gällande beslut som utbildningsanordnaren fattat, om beslutet gäller

- 1) I 7 § avsedd antagning av studerande,
- 2) I 8 § avsett beviljande av extra tid för slutförande av studierna,
- 3) I 14 § avsedd rätt för den studerande att tillfälligt avbryta sina studier,
- 4) I 15 § avsedd fråga om en studerande anses ha avgått,
- 5) I 18 § avsedd rätt för en studerande att få särskilt stöd.

Rättelseyrkande ska anföras inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. Bestämmelser om rättelseyrkande finns i förvaltningslagen för landskapet Åland.

23 §

Tillämpning av landskapslagen om Ålands gymnasiemyndighet och landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå

Vid ordnandet av förberedande utbildning tillämpas vad som i landskapslagen om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå föreskrivs om undervisningens offentlighet, ordnande av undervisning och stöd, studerandevård och studerandehälsovård, studerandekår, samarbete med hemmet utvärdering av utbildningen samt sekretess och behandling av personuppgifter, om inte något annat föreskrivs i lag. Dessutom tillämpas vad som när det gäller utbildningsanordnaren i fråga föreskrivs om disciplin och därmed sammanhängande förfaranden i 81–86 § samt vad som i 87 § föreskrivs om sökande av ändring i ärenden som gäller disciplinära åtgärder.

Om en studerande avlägger en del av en yrkesinriktad examen, tillämpas dessutom vad som i 48 § i föreskrivs om studier som omfattar särskilda säkerhetskrav, vad som i 77 § föreskrivs om indragning av studierätten och 80 § om narkotikatest samt vad som i 8 kap. föreskrivs om sökande av ändring i ovannämnda ärenden.

24 §

Lagens ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den x.x. 2026 . Utbildning som avses i denna lag får ordnas från och med den 1 augusti 2026.

Landskapsregeringen ska bestämma de i 12 § avsedda utbildningsgrunderna så att utbildningsanordnaren kan ta dem i bruk den 1 augusti 2026.